

Frans van der Linden (1917-1974), Rotterdamse vogeltaxidermist

Erwin J.O. Kompanje [honorair conservator gewervelden en taxidermist, Natuurhistorisch museum Rotterdam; erwinkompanje@me.com]

▲ Frans van der Linden 'aan de keukentafel' met een dode zanglijster (*Turdus philomelos*) in de hand. (Archief Erven Frans van der Linden)

▲ Een deel van de particuliere collectie vogels en zoogdieren van Frans van der Linden in zijn woonhuis te Terbregge, circa 1960. (Archief Erven Frans van der Linden)

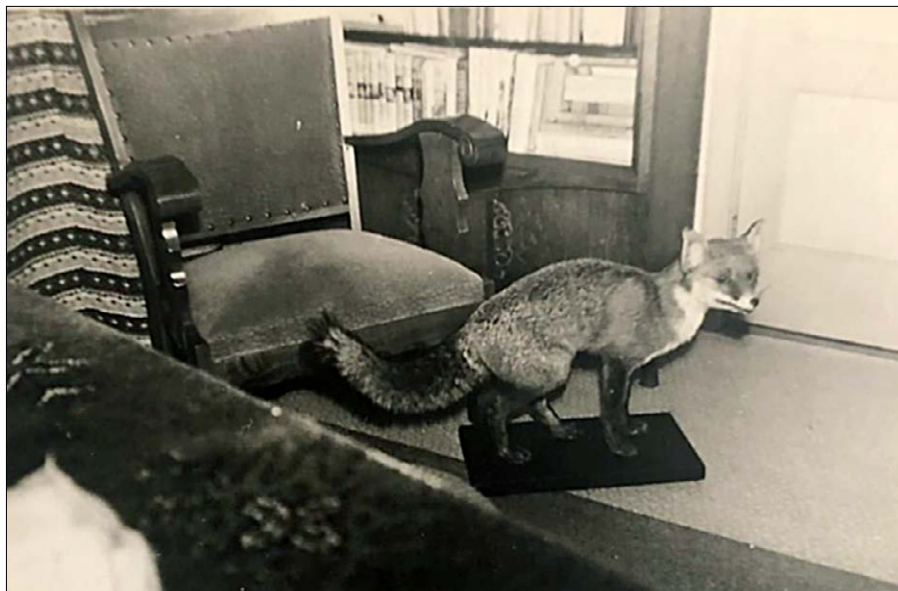
In 2024 werden twee collecties opgezette vogels, waarvan de meeste tussen 1949 en 1966 waren verzameld in de omgeving van Rotterdam, toegevoegd aan de collectie van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. De eerste collectie, 30 opgezette vogels afkomstig van het Rotterdamse Libanon Lyceum, ontvingen wij van de educatieve afdeling van Diergaarde Blijdorp. De geschiedenis van deze collectie werd in een eerder artikel in Straatgras beschreven. Tweederde van de vogels uit deze collectie werd door de Rotterdamse taxidermist Frans van der Linden (1917-1974) geprepareerd. Van der Linden was geen onbekende voor Het Natuurhistorisch; hij prepareerde enige bijzondere vogels in opdracht van het museum, zoals een Kuhls pijlstormvogel (1966, Maassluis), een grote pijlstormvogel (1968,

Rotterdam) en de eerste grijze junco (1968, Rotterdam) voor Nederland. In augustus 2011 ontving het museum van de erfgenamen van Reyer Vos twaalf door Van der Linden geprepareerde tropische kooivogels en dertien jaar later kreeg het museum in augustus 2024 van de erven van Frans van der Linden 96 opgezette Nederlandse en twee uitheemse vogels uit diens privécollectie. Al met al voldoende reden om deze begaafde Rotterdamse taxidermist uit de vergetelheid te halen.

Autodidact

Frans van der Linden werd op 21 december 1917 in Rotterdam geboren. Als jongen was hij in de Rotterdamse Alexander- en de Boterdorpsepolder te vinden waar hij vogels observeerde. Met een vriend bezocht

hij in 1944 het Natuurhistorisch Museum Rotterdam aan de Mathenesserlaan 7 en bewonderde daar de tentoongestelde opgezette vogels en zoogdieren. Tegen de vriend zei hij dat hij thuis ook wel zo'n opgezet dier zou willen hebben, wat de vriend ook wel wilde, en zij bestelden vervolgens bij een taxidermist twee opgezette eekhoorns. De kwaliteit daarvan viel hen echter tegen waarna Van der Linden besloot om zich de kunst van taxidermie zelf eigen te maken. Als eerste dier prepareerde hij, in 1944, een eekhoorn die er heel wat natuurlijker uitzag dan de eerder bestelde. Hij schreef zich in bij het Instituut Hubertus Hoeve in Oosterbeek voor de schriftelijke cursus 'Prepareren' en kocht het boek 'Taxidermie' (1944) geschreven door de Dordtse dierenarts en taxidermist dr. C. Eykman. Hij

▲ Een door Frans van der Linden opgezette vos (*Vulpes vulpes*). (Archief Erven Frans van der Linden)

vooral uit regionaal verzamelde vogels en enkele kleinere zoogdieren. Om principiële redenen doodde hij geen vogels om deze op te kunnen zetten, alleen vogels die dood waren gevonden kwamen bij hem op de keukentafel.

Erfgoed

De opgezette vogels die het museum in augustus 2024 kreeg heeft Van der Linden tussen 1949 en 1966 geprepareerd. Meerdere soorten zijn, vanwege de bekende vindplaats en vinddatum, vanuit Rotterdams natuurhistorisch oogpunt gezien belangrijk erfgoed. De geelgors, paapje, zomertortel, veldleeuwerik en kemphaan zijn nu in het westen van Nederland als broedvogel verdwenen en de opgezette vogels vormen nu 'fysieke bewijsstukken' dat deze soorten ooit in onze regio voorkwamen. Alle vogels zijn anatomisch gezien correct geprepareerd en verkeren in een uitstekende conditie. Opvallende prepareerstukken zijn onder andere een groepje van zes ringmussen uit Holten, een vrouwelijke wilde eend met pulli uit Rotterdam en een volwassen woudaap van de Bergse Voorplas.

Dankwoord

Veel dank ben ik verschuldigd aan Maurice van der Linden, kleinzoon van Frans van der Linden, voor het beschikbaar stellen van foto's uit het familiearchief en informatie over het leven van zijn opa. ◀

leerde zichzelf, met deze twee bronnen bij de hand, al snel de verschillende technieken aan. Hij bekwaamde zich vooral in het opzetten van vogels, met name zangvogels. In 1952 werd hij thuis bezocht door een controleur Vogelwet 1936 die hem aanraadde om een vergunning voor het prepareren aan te vragen. Pas zeven jaar later, in 1959 kreeg hij deze felbegeerde Vogelvergunning B1, waarna hij officieel dode vogels onder zich mocht hebben, vervoeren, te koop aanbieden, verkopen en afleveren. Om geld voor zijn levensonderhoud te verdienen werkte hij bij de Gemeente Rotterdam als opzichter onderhoud stadsgemalen en daarnaast prepareerde hij vogels en zoogdieren voor particulieren, scholen en instituten. Onder andere de Rotterdamse plezierjager Walter Evert Baron Snouckaert van Schauburg (1928-1974) was een vaste klant voor het prepareren van diens jacht-trofeeën. Maar Van der Linden prepareerde ook voor Rotterdamse scholen zoals het Libanon Lyceum en voor het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Vanwege een chronisch longemfyseem moest hij in 1965 vroegtijdig stoppen met zijn werk bij de Gemeente, maar bleef hij in zijn huis aan de Landstraat in Terbregge vogels en kleinere zoogdieren prepareren. Op 15 februari 1974 overleed hij op 57-jarige leeftijd aan de gevolgen van deze longziekte. Zijn echtgenote behield de collectie van haar man en na haar overlijden nam zijn zoon Harm de zorg ervoor over. Door noodgedwongen verhuizing kon hij de collectie niet meer behouden en werd een groot deel daarvan aan het museum geschonken. Opgezette vogels die geen nadere vindplaatsgegevens hadden

werden onder familieleden verdeeld waar bij Frans' kleinzoon Maurice van der Linden zich over het grootste deel ontfemde.

Regionale vogels

Van der Linden specialiseerde zich in het prepareren van middelgrote en kleine vogels. Hij legde een eigen verzameling Nederlandse vogels uit de regio aan die hij in zijn woning aan de Landstraat 10 in Terbregge bewaarde. Hij had geen werkplaats en prepareerde zoals hij zelf zei 'aan de keukentafel'. Opdrachten voor grote preparaten weigerde hij om deze reden. Zijn eigen verzameling bestond

▲ Zes ringmussen (*Passer montanus*). 29 juli 1964, Holten. (Het Natuurhistorisch)

▲ Kemphaan (*Calidris pugnax*). 9 mei 1960. Rotterdam-Schiebroek. (Het Natuurhistorisch)

Naam	Geslacht	Datum	Vindplaats
Torenvalk (<i>Falco tinnunculus</i>)	v	15-10-1949	Rotterdam-Hillegersberg
Waterral (<i>Rallus aquaticus</i>)	v	28-12-1949	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	v	07-09-1950	Rotterdam-Kralingerhout
Pimpelmees (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	m	10-11-1950	Rotterdam-Terbregge
Wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	v + pullus	14-05-1954	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Ransuil (<i>Asio otus</i>)	m	30-10-1957	Rotterdam-Hillegersberg
Goudplevier (<i>Pluvialis apricaria</i>)	m	19-12-1957	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Bokje (<i>Limnocyrtus minimus</i>)	m + v	20-01-1958	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Grutto (<i>Limosa limosa</i>)	v + pullus	29-09-1959	Rotterdam-Schiebroek
Barmsijs (<i>Acanthis flammea</i>)	m	19-11-1959	Rotterdam-Overschie
Koolmees (<i>Parus major</i>)	m	18-01-1960	Rotterdam-Terbregge
Kemphaan (<i>Calidris pugnax</i>)	m	09-05-1960	Rotterdam-Schiebroek
Vink (<i>Fringilla coelebs</i>)	m	06-04-1960	Rotterdam-Overschie
Fuut (<i>Podiceps cristatus</i>)	Pullus	21-04-1960	Vlaardingse
Bergeend (<i>Tadorna tadorna</i>)	Pullus	15-06-1960	Oostvoorne
Woudaap (<i>Ixobrychus minutus</i>)	m	10-10-1960	Rotterdam-Bergse voorplas
Bosuil (<i>Strix aluco</i>)	v	02-11-1960	Rotterdam-Begraafplaats Oud-Kralingen
Kokmeeuw (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	Pullus	21-05-1961	De Beer
Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	Juveniel	23-07-1961	Rotterdam
Zwarte ruiter (<i>Tringa erythropus</i>)	v	06-11-1961	Rotterdam-Schiebroek
Kievit (<i>Vanellus vanellus</i>)	m	09-12-1961	Schiedam-Kethel

Putter (<i>Carduelis carduelis</i>)	v	24-02-1962	Bergschenhoek
Koperwiek (<i>Turdus iliacus</i>)	m	07-03-1962	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Goudvink (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	m	08-05-1962	Rijssen
Noordse stormvogel (<i>Fulmarus glacialis</i>)	m	20-02-1962	Hoek van Holland
Staartmees (<i>Aegithalos caudatus</i>)	m + v	26-02-1962	Rotterdam-Kralingerhout
Spotvogel (<i>Hippolais icterina</i>)	m	28-05-1962	Rotterdam-Kralingerhout
Heggenus (<i>Prunella modularis</i>)	m	27-07-1962	Bleiswijk
Groenling (<i>Chloris chloris</i>)	m	16-08-1962	Rotterdam-Hillegersberg
Kruisbek (<i>Loxia curvirostra</i>)	m	06-11-1962	Oostvoorne
Bonte strandloper (<i>Calidris alpina</i>)	v	15-09-1962	Oostvoorne
Drieteenstrandloper (<i>Calidris alba</i>)	m	05-01-1963	Hoek van Holland
Steenloper (<i>Arenaria interpres</i>)	m	05-01-1963	Hoek van Holland
Groene specht (<i>Picus viridis</i>)	m	13-02-1963	Hoek van Holland
Zwartkop (<i>Sylvia atricapilla</i>)	m	09-09-1963	Rotterdam-Hillegersberg
Koolmees (<i>Parus major</i>)	m + v	16-10-1963	Rotterdam-Hillegersberg
Rietgors (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	v	05-12-1963	Rotterdam -Bergse Plas
Groenling (<i>Chloris chloris</i>)	v	17-12-1963	Rotterdam-Kralingerhout
Veldleeuwerik (<i>Alauda arvensis</i>)	m	16-01-1964	Berkel en Rodenrijs
Vaal stormvogeltje (<i>Hydrobates leucorhous</i>)	m	11-02-1964	Hoek van Holland
Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i>)	m + v	14-03-1964	Rotterdam- Terbregge
Geelgors (<i>Emberiza citrinella</i>)	m	29-04-1964	Bleiswijk
Groenling (<i>Carduelis chloris</i>)	m	29-04-1964	Rotterdam-Hillegersberg
Kievit (<i>Vanellus vanellus</i>)	Pullus	12-05-1964	Schipluiden
Ringmus (<i>Passer montanus</i>)	ó x adult	29-07-1964	Holten
Huisbus (<i>Passer domesticus</i>)	v	18-08-1964	Rotterdam-Terbregge
Koekoek (<i>Cuculus canorus</i>)	Juveniel	28-08-1964	Capelle aan de IJssel
Rietgors (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	m	28-08-1964	Rotterdam
Bonte vliegenvanger (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	m	08-09-1964	Holten
Sijs (<i>Spinus spinus</i>)	v	10-10-1964	Rotterdam-Overschie
Geelgors (<i>Emberiza citrinella</i>)	v	17-10-1964	Schouwen
Keep (<i>Fringilla montifringilla</i>)	m + v	23-11-1964	Rotterdam - Prins Alexanderpolder
Velduil (<i>Asio flammeus</i>)	m	07-12-1964	Zuidplas-Zevenhuizen
Groenpootruiter (<i>Tringa nebularia</i>)	v	12-12-1964	Hoek van Holland
Houtsnip (<i>Scolopax rusticola</i>)	m	16-12-1964	Rotterdam
Alk (<i>Alca torda islandica</i>)	m	03-01-1965	Oostvoorne
Roodborst (<i>Erithacus rubecula</i>)	m	19-01-1965	Rotterdam-Terbregge
Roodborst (<i>Erithacus rubecula</i>)	m	19-01-1965	Rotterdam-Terbregge
Winterkoning (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	m	03-02-1965	Rotterdam-Kralingerhout
Barmsijs (<i>Acanthis flammea</i>)	m	15-03-1965	Rotterdam-Hillegersberg
Rietgors (<i>Emberiza schoeniclus</i>)	m	06-04-1965	Rotterdam
Veldleeuwerik (<i>Alauda arvensis</i>)	v	18-04-1965	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Paapje (<i>Saxicola rubetra</i>)	m	14-05-1965	Bergschenhoek
Zomertortel (<i>Streptopelia turtur</i>)	v	21-05-1965	Rotterdam-Overschie
Kievit (<i>Vanellus vanellus</i>)	Pullus	27-05-1965	Rotterdam- Prins Alexanderpolder
Kneu (<i>Linaria cannabina</i>)	v	30-05-1965	Rotterdam-Terbregge
Gauwe vliegenvanger (<i>Muscicapa striata</i>)	v	07-08-1965	Rotterdam-Terbregge
Baardman (<i>Panurus biarmicus</i>)	m + v	21-10-1965	Flevopolder
Zanglijster (<i>Turdus philomelos</i>)	v	29-10-1965	Zuidplas-Zevenhuizen
Putter (<i>Carduelis carduelis</i>)	m	02-11-1965	Rotterdam-Hillegersberg
Merel (<i>Turdus merula</i>)	m	17-11-1965	Rotterdam-Terbregge
Pestvogel (<i>Bombicilla garrulus</i>)	m	24-12-1965	's-Gravenhage
Zwartkopgors (<i>Emberiza melanocephala</i>)	m	28-01-1966	Sine loco

Gaai (<i>Garrulus glandarius</i>)	m + v	03-02-1966	Rotterdam
Bosuil (<i>Strix aluco</i>)	m	05-02-1966	Rotterdam-Kralingerhout
Ijsgors (<i>Calcarius lapponicus</i>)	v	19-02-1966	Zuidplas-Zevenhuizen
Sneeuwgors (<i>Plectrophenax nivalis</i>)	m	28-02-1966	Schouwen
Mexicaanse goudvink (<i>Carpodacus mexicanus</i>)	m	02-04-1966	Sine loco, kooivogel
Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	m	17-05-1966	Rotterdam-Hillegersberg
Huiswaluw (<i>Delichon urbicum</i>)	m + juveniel	23-05-1966	Rotterdam-Terbregge
Ijsgors (<i>Calcarius lapponicus</i>)	m	24-05-1966	Bergschenhoek
Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	m	25-05-1966	Rotterdam-Terbregge
Wulp (<i>Numenius arquata</i>)	v	Sine dies	Sine loco
Watersnip (<i>Gallinago gallinago</i>)	-	Sine dies	Sine loco

▲ Opgezette vogels uit de particuliere collectie van Frans van der Linden, Rotterdam.

Naam	geslacht	datum	Herkomst
Gould's amadine (<i>Erythrura gouldiae</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Gould's amadine (<i>Erythrura gouldiae</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Gould's amadine (<i>Erythrura gouldiae</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Roodkoppapegaaiamadine (<i>Erythrura psittacea</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Spitsstaartamadine (<i>Poephila acuticauda</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Bichenow astrilde (<i>Poephila bichenovii</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Ceres amadine (<i>Neochmia modesta</i>)	v	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Ceres amadine (<i>Neochmia modesta</i>)	m	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Diamantvink (<i>Stagonopleura guttata</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel
Binsenastrild (<i>Bathilda ruficauda</i>)	-	1960-1965	Sine loco, kooivogel

▲ Door Frans van der Linden opgezette kooivogels, ex-collectie Reyer Vos, Rotterdam.

▲ Zomertortel (*Streptopelia turtur*). 21 mei 1965. Rotterdam-Schiebroek. (Het Natuurhistorisch)